

РЕШЕНИЕ

№ 2963

гр. София, 15.06.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, III КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 15.05.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Десислава Корнезова

ЧЛЕНОВЕ: Боряна Петкова

Полина Величкова

при участието на секретаря Илияна Тодорова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **1466** по описа за **2020** година докладвано от съдия Десислава Корнезова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.208-228 от АПК във вр.чл.285 ал.1 от ЗИНЗС.

Образувано е по касационна жалба на О. Т. М. срещу Решение № 1261 от 27.02.2019г. на АССГ, III-то отделение, 49 състав, постановено по адм.дело № 6047/2018г.

В касационната жалба са развити съображения за неправилност на първоинстанционния съдебен акт, като постановен в нарушение на материалния и процесуалните правила. Касаторът излага доводи, че е налице противоправно бездействие на ответника, свързано с неосигуряване на необходима жилищна площ и лоши битови условия в местата за лишаване от свобода.

Касаторът моли съда да постанови решение, с което да бъде отменено решението на АССГ, III-то отделение, 49 състав по адм.дело № 6047/2018г. и спорът решен по същество, като се уважи изцяло исковата претенция.

Ответникът по касационната жалба- Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез процесуален представител юрк.Н. Д. моли решението да бъде потвърдено, като правилно и обосновано. Депозирал е писмен отговор вх. № 10688/08.04.2019г., в който са развити съображения за спазване на разпоредбите на ЗИНЗС и ППЗИНЗС. Заявена е и претенция за присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СОФИЙСКА ГРАДСКА ПРОКУРАТУРА счита жалбата за неоснователна и дава заключение, че решението следва да бъде оставено в сила.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-град, след като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания прилагайки нормата на чл.218 АПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е НЕОСНОВАТЕЛНА.

Със съдебно решение № 1261 от 27.02.2019г. по адм.дело № 6047/2018г. АССГ, III-то отделение, 49 състав е отхвърлил предявен от О. Т. М. срещу ГД „Изпълнение на наказанията“ иск с правно основание чл.284 от ЗИНЗС за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на сумата от 20 000.00 лева за периода 30.08.2017г.-18.04.2018г. и от 18.04.2018г.- 16.11.2018г., заедно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска до окончателното изплащане, които вреди са причинени от действия и бездействия на ответника, представляващи нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС.

За да постанови решението си, първоинстанционният съд е събрал като доказателства по делото показанията на свидетеля Ф. И. А. и писмените доказателства, представени от страните. Въз основа на тях е обосновал правния извод, че ответникът е изпълнил законоустановените си задължения, не е проявил бездействие и не е подложил касатора на нечовешко и унизително отношение- такова, което излиза извън рамките на последиците от изпълнение на наказанието.

Пред настоящата инстанция не са ангажирани нови писмени доказателства по см. на чл.219 ал.1 АПК.

По смисъла на чл.220 АПК съществува забрана за фактически установявания в касационното производство, като правомощията на съда се изразяват само в преценката дали въззивният съд правилно е приложил относимите материално-правни норми.

Касаторът О. Т. М. е бил настанен в килия № 16, на ет.4 в ареста на бул. „д-р Г.М.Д.“ № 42 за периода от 31.08.2017г. до 18.04.2018г. Килиите там били еднотипни, като изграждане и оборудване, със собствен санитарен възел с повдигнати паравани и с постоянно течаща вода. Оборудвани били с 4 бр. легла тип-вишка, матална маса и стол, монтирани неподвижно за пода или стената и с площ от 14 кв.м., в която не се включва площта на санитарния възел. Достъпът до дневна светлина се осигурява от два отваряеми прозореца. Осветлението в килията се осъществява от енергоспестяващи лампи и разполага с дежурно и основно осветление. На прозорците са монтирани решетки отвън и отвътре. По време на престоя на О. М. в тази килия са настанявани различни лица, като броят им не е надхвърлял трима човека.

Храната на лицата, се доставяла три пъти на ден от Затвора- [населено място] със специализиран автомобил и била достатъчна по химически и калориен състав, съгласно таблици, утвърдени от Министъра на правосъдието, съгласувани с Министъра на здравеопазването и Министъра на финансите. Нейното количество и калориен състав били съобразени с изискванията на Наредба № 23/19.07.2005г. /отм./ и Наредба № 1/22.01.2018г. Храната се разпределяла на всяко задържано лице от дежурния по арест, като стриктно се спазвали хигиенните правила и норми. Контрол за количеството, годността и качествата на храната се осъществявали от медицински специалист, резултатите от проверката се отразявали ежедневно в специална книга. На болните лица се осигурявала диетична храна. Имало и лавка, като на задържаните лица се предоставяло възможност да пазаруват от нея с лични средства хранителни и други продукти.

На О. Т. М. е била осигурена необходимата медицинска помощ, като по

време на престоя му на 22.11.2017г. е бил изпратен в Болницата на СЗЦ, но е отказъл извършването на преглед. На 19.12.2017г. е бил конвоиран до [фирма], където му е направена ехография на коремни органи. На 22.02.2018г. е прегледан от невролог в МБАЛНП „Св.Н.“ и му е назначена терапия. На 13.03.2018г. е прегледан от лекар в кабинета в ареста и му е назначена терапия за лечение на конюнктивит. Представена е и декларация от дата 18.04.2018г. /л.75/, в която О. Т. М. е удостоверил, че е получавал редовно храна и лекарствени средства и няма претенции по отношение на медицинското обслужване.

На лицето е била предоставяна ежедневно възможност за престой на открито, право от което той многократно е отказвал да реализира, за което са представени писмени декларации на л.70-л.74. По време на престоят му, в помещенията е била извършена дезинсекция и дератизация общо 11 пъти от [фирма] /приложени протоколи от л.97 до л. 119/.

За периода от 18.04.2018г. до 16.11.2018г. О. Т. М. е пребивавал на територията на Затвора- [населено място], като е бил разпределен в 11-та група и настанен в спално помещение № 4 с жилищна площ от 22.25 кв.м. /без включена в нея площта на санитарния възел/, което помещение е било обитавано от още 4 лица. Спалното помещение разполага с прозорци, осигуряващи пряка слънчева светлина, отделни легла, шкафчета за лични вещи, осветителни и отоплителни тела и санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода. Прехраната на лицата се извършвала съобразно утвърдени таблици за калорийния и химичен състав и съответни рецепти. Изготвяли се седмични менюта на база рецептурник, които са съгласувани с медицинския център, началника на затвора и началник сектор „ФРО“. Храната била разнообразна, калорична и отговаряща на предварително определените грамажи и калкулация. Всеки втори месец между 20-то и 30-то число се извършвала дезинфекция, дезинсекция и деритизация на територията на Затвора- [населено място], като в периода на престоя на касатора това е станало на 28.05.2018г. и на 26.07.2018г. На 17.08.2018г. е извършено пръскане на всички спални помещения на територията на 11-та група, както и били сменени всички дюшеци на леглата. Графикът за престой на открито ежедневно, обхващащ времето от 14.40 часа до 15.50 часа се спазвал стриктно, като освен това на територията на 11-та група имало помещение с достъп до пряка слънчева светлина, до което задържаните имали неограничен достъп. Лицата се придвижвали свободно на територията на групата от 06.30 часа до 20.00 часа. На разположение на лицата била оборудвана и фитнес зала, която О. Т. М. посещавал почти ежедневно.

Приложено е и медицинско становище от д-р Т.- Директор на МЦ при Затвора- [населено място], от което се установява, че касаторът е бил консултиран двукратно със специалист невролог, предписана му е терапия, направено му е изследване със скенер на поясен отдел на гръбначния стълб. Лицето е направило и оплакване от сърбеж и поява на обриви по кожата на тялото. Многократно е преглеждан от лекар в МЦ на Затвора- [населено място], като са му давани предписаните лекарства и обезболяващи. Планирано е и провеждане на консултация с неврохирург в МБАЛ „Св.И. Р.“ на 25.09.2018г. за прецизиране на здравословното му състояние и по-нататъшно медицинско лечение.

Касационната инстанция приема, че съдебният акт е правилен, защото при неговото постановяване не е допуснато нарушение на материалния закон – касационно отменително основание по чл.209 т.3 от АПК . Съображенията за това са следните:

Съгласно разпоредбата на чл.284, ал.1 ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл.3, който в своята ал.1 предвижда, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според чл.3, ал.2 ЗИНЗС, за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност.

Законът забранява осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение и задължава държавата да им осигури от една страна условия за изтърпяване на наложено им наказание, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, и от трета - като се имат предвид практическите нужди на задържането, тяхното здравословно и физическо състояние да не се поставят в неблагоприятни условия, рефлектиращи по посочения в исквата молба начин върху душевното състояние на лицата.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл.3 от закона и настъпила, в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на оборима презумпция, въведена с разпоредбата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС.

Правилен е изводът на първоинстанционния съд изведен от установените факти, че в случая не са налице законовите предпоставки, обуславящи пълната или частична основателност на предявения иск за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от бездействие на служител на ответника при/или по повод изпълнение на законоустановена дейност.

Съгласно чл.43 ал.4 от ЗИНЗС /нова , ДВ, бр. 13 от 2017г., в сила от 07.02.2017г./ минималната жилищна площ в спалното помещение за всеки лишен от свобода не може да е по-малка от 4 кв.м. Касаторът е пребивавал на територията на ареста на [улица] периода 30.08.2017г.-18.04.2018г., като е бил настанен в килия № 16, ет.4, която е с площ от 14 кв.м. и е обитавал същата заедно с още три лица. В Затвора-гр.С. е бил в периода от 18.04.2018г. до 16.11.2018г., настанен е в спално помещение № 4 с жилищна площ от 22.25 кв.м., заедно с още 4 лица. При това фактическо установяване е явно, че на лицето е била осигурена жилищна площ в законовия минимум.

Налага се извод, че не отговаря на обективна истина твърдението на ищеца, че ответникът е извършил бездействие, представляващо нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС. Ответникът е предприел необходимите мерки, за да осигури на О. Т. М. жилищна площ, поне минимално допустимата такава от 4 кв.м. С оглед посоченото

не са налице бездействия от страна на ответника, които могат да бъдат квалифицирани като жестоко, нечовешко или унижително отношение . Следва да се има предвид, че според ЕСПЧ, под "нечовешко" отношение се разбира това отношение, което е умишлено, прилагано е в продължителен период от време и е причинило телесна повреда или силно физическо и психическо страдание. Отношението е "унижително", когато е предизвикало в пострадалия усещане за страх, страдание и малоценност, които могат да го унижат и обидят, като липсата на специална цел /за обида и унижение/ у поведението на извършителя не изключва нарушение на чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и съответно на чл.3 от ЗИНЗС.

В т. 232 на Решение от 27.01. 2015г., Четвърто отделение на ЕСПЧ – „ДЕЛО Н. И ДРУГИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ” е посочено, че при оценката на това дали е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на липсата на лично пространство, трябва да се вземат предвид следните фактори: (а) всяко задържано лице трябва да има индивидуално място за спане; (б) всяко задържано лице трябва да има най-малко три квадратни метра жилищна площ; и (в) размера на килията трябва да дава възможност на задържаните лица да се движат свободно между мебелите. Липсата на някои от тези елементи сама по себе си поражда сериозно предположение, че условията на задържане са в нарушение на този член. Както вече се изложи, жилищната площ, която е предоставена на О. Т. М. съответства на човешките представи за едно необходимо свободно пространство, което да обитава лицето, извършвайки своите елементарни, необходими за самото му съществуване потребности от сън, хигиена, преобличане и хранене.

В спално помещение № 4 в Затвора в [населено място] и в килия № 16 в ареста има осветление, както и прозорци, които са отваряеми. Според изискванията на чл. 115, ал. 1 и 2 от Наредба № 7/22.12.2013г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, помещенията в жилището трябва да имат осигурено проветряване чрез прозоречни отвори и балконски врати и вентилационни канали (шахти, комини и др.). Килиите в затворите по своята същност представляват жилищни помещения макар и разположени в обществена сграда и след като са снабдени с прозорци, за които не се твърди и не са установява да нямат възможност да се отварят, то същите безспорно служат за проветряване. Едновременно с това е било изпълнено изискването на чл.20 ал.2 от ППЗИНЗС, в спалните помещения да е осигурен пряк достъп на дневна светлина и възможност за естествено проветряване. Количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване се определят в зависимост от изискванията на съответните стандарти за обществени сгради.

В процеса са представени доказателства за извършена в исковия период дератизация и дезинсекция от [фирма], като не се установява, че е била налице предпоставка за пряко поставяне в опасност на здравето на касатора, поради подлагане на въздействие на заразители. От приложените протоколи е видно, че е налице системност и редовност в осигуряването от страна на ответника на мероприятия по дезинфекция, дезинсекция и дератизация. Не са събрани доказателства О. М. да е страдал от ухапвания, респ. да е търсил лечение за това. Няма и такива твърдения. А вътрешната хигиена в помещенията е следствие от действията на лицата, които са настанени в тях, като съгласно чл. 88а ал.1 от

ППЗИНЗС те са длъжни да поддържат хигиената в помещенията.

На О. Т. М. е осигурена възможността за престой на открито, право което той многократно е отказвал да упражни, както и посещение на зала с фитнес уреди. Спазени са били в исковия период изискванията на чл.276 от ППЗИНЗС. На касатора е била оказвана нужната медицинска помощ, като са му извършвани прегледи от лекари-специалисти, назначавана му е терапия, получавал е необходимите за здравословното му състояние медикаменти. Той собственоръчно е удостоверил в декларация от 18.04.2018г., че е получавал редовно предписаните му лекарствени средства и няма претенции по отношение на медицинското обслужване.

Съдът приема, че чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, налага на държавата задължението да се увери, че всеки затворник е задържан в условия, при които се гарантира зачитането на човешкото достойнство, че условията на изпълнение на наказанието не подлагат заинтересованото лице на опасност или изпитание, които да надвишават присъщото ниво на страдание по време на престоя в затвора и че предвид практическите изисквания на мярката лишаване от свобода, здравето или благосъстоянието на затворника са гарантирани по адекватен начин. От друга страна, за да попадне в полето на приложение на чл. 3 от Конвенцията, дадено отношение трябва да достигне определен минимум на сериозност. Преценката на този минимум е относително понятие, тя зависи от общите факти по делото и по-конкретно от естеството и контекста на отношението, условията на изпълнение на мярката, нейния срок, физически и психически последици, както и понякога, от пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата. Задължението на Съда се ограничава следователно до проучване на личното състояние на О. Т. М., претърпял спорното отношение. При съвкупната преценка на доказателствения материал, събран в хода на висящността на първоинстанционното производство не може да се наложи извод, че ответната страна е бездействала в исковия период, а принципното несъгласие с условията, осигурени от администрацията на мястото за лишаване от свобода, съответстващи на допустимите норми и стандарти, при които следва да бъде задържан О. Т. М. не основават неизпълнение на задълженията от ГД „Изпълнение на наказанията“. С оглед гореизложеното се формира окончателен извод, че не са налице бездействия от страна на ответника, които могат да бъдат квалифицирани като жестоко, нечовешко или унижително отношение към О. Т. М..

Липсата на незаконосъобразно бездействие е достатъчно основание за отхвърляне на иска без да се изследват останалите елементи от отговорността на държавата по специалния закон, тъй като отсъствието на която и да е от кумулативно изискуемите предпоставки на законовия текст води до отхвърляне на иска, като неоснователен.

Ответникът, чрез процесуален представител юрк. Н. Д. претендира присъждане на разноски за юрисконсултско възнаграждение. Съгласно приложимата специална норма на чл.286, ал.2 ЗИНЗС когато искът се отхвърли изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството. Разноските се заплащат от ищеца и при оттегляне на иска изцяло или при отказ от иска изцяло. От анализа на цитираната разпоредба следва извод, че в производството по чл.284 и сл. ЗИНЗС ищецът дължи разноските, свързани с производството – за държавни такси, експертизи и т.н., но не и за адвокатски и юрисконсултски възнаграждения, независимо от това дали ответникът е бил представляван по делото.

По тези доводи и аргументи, касационната инстанция заключава, че съдебното решение от 27.02.2019г. на АССГ, III-то отделение, 49 състав е правилно на основание чл.209 т.3 АПК и при условията и по реда на чл.221 ал.2 АПК следва да бъде потвърдено. Не се констатираха служебно основанията за касиране на съдебния акт по см. на чл.218 ал.2 АПК във вр.чл.209 т.1 и т.2 АПК.

По изложените съображения, **АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-град, III Касационен състав** на основание чл.221 ал.2 от АПК във вр.чл.285 ал.1 от ЗИНЗС

Р Е Ш Е Н И Е :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 1261 от 27.02.2019г., постановено по адм.дело № 6047/2018г. на АССГ, III-то отделение, 49 състав.

РЕШЕНИЕТО е окончателно на основание чл.223 АПК и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.